

NYHETSBREV

mars 2013

Verksamhet under februari

I början av februari skickade ICJ-S rättegångsobservatörer till **Rabat, Marocko** för att bevaka den redan två gånger inställda rättegången mot de 24 västaharier som suttit häktade i över två års tid efter det våldsamma nedbrytandet av det västahariska protestlägret Gdiem Izik.

Även denna gång sköts rättegången upp. Den genomfördes dock två veckor senare och de tilltalade dömdes till osedvanligt hårda fängelsestraff.

ICJ-S har uppmärksammat rättegången i pressmeddelanden, debattartiklar och seminarium.

ICJ-S arrangerade tillsammans med **Emmaus Stockholm** ett seminarium på Västaharas nationaldag.

Sida 5

EU byter mänskliga rättigheter mot ekonomisk vinning

ICJ-S och Emmaus Stockholm uppmärksammade även Västaharas nationaldag med en debattartikel i Frivärld.

Sida 2

Under februari månad genomfördes den förstudie i **Gaza** som ska kartlägga de lokala behoven inför ICJ-S:s kommande projekt där. Mer information kommer.

På hemmaplan anordnade ICJ-S två välbesökta seminarier.

”Inför TV-sända rättegångar”

På seminariet om nämndemäns jäv diskuterades jävsproblematiken samt nämndemäns funktion och hur rättens sammansättning möjligtvis kan förändras.

Sida 6

Näthat – lagskärpning eller lagskräpning?

En intensiv debatt ägde rum när ICJ-S anordnade seminarium med anledning av den uppblussade debatten om skräpning. Läs intervju med en av panelisterna från seminariet, tillika ICJ-S:s före detta ordförande **Caroline Szyber**.

Sida 3

CSO-möte med Utrikesdepartementet

Vad står på FN:s, EU:s och UD:s agenda gällande arbetet för mänskliga rättigheter?

Sida 5.

Genom att vara medlem i ICJ-S bidrar du till att vara en röst för främjandet av de mänskliga rättigheterna och rättsstatens principer. Om du har idéer på frågor som ICJ borde engagera sig mer i är du alltid välkommen att kontakta oss!

Vem firar Västsaharas självständighet?

Debattartikel publicerad i Frivärld 2013-02-27

Idag är det 38 år sedan Västsahara utropade sin självständighet, men Marocko fortsätter trycka ned folkets frihet. Det är oerhört allvarligt att Sverige och EU öppet byter mänskliga rättigheter mot ekonomisk vinning.

Ockupationsmakten Marocko fortsätter att med folkrättsvidriga medel trycka ned det västsahariska folkets önskan om frihet, senast genom att inte tillförsäkra 24 västsahariska aktivister deras rätt till en rättvis rättegång i Rabats militärdomstol.

För drygt två år sedan satte tusentals västsaharier upp ökentältlägret Gdeim Izik i en protestaktion mot Marockos ockupation och för att få omvärlden att uppmärksamma deras bortglömda öde. Bilderna från den marockanska militärens brutala tömning av lägret kablades ut över världen. Röken från de brinnande tälten sved i ögonen på alla som vill tro på folkrättens och det internationella samfundets kraft.

Över 130 västsaharier häktades. 24 av dessa hölls häktade i över två år utan rättegång. De åtalade har berättat om utstuderad och kontinuerlig tortyr, om våldtäkter med diverse tillhyggen, om misshandel, om psykologisk terror och om veckor i isoleringsceller.

Efter att ha blivit uppskjuten ett flertal gånger inleddes rättegången i början av februari i år. Ett femtiotal internationella observatörer, bland annat från den Svenska avdelningen av Internationella Juristkommissionen (ICJ-S) bevakade rättegången på plats.

Flera av de grundläggande kraven för en rättvis rättegång uppfylldes inte – bland annat rätten till försvar och rätten till tolkning. Militärdomstolen utredde heller inte anklagelserna om tortyr som framställdes av samtliga åtalade. Närmare hälften av de åtalade dömdes till livstids fängelse, resterande till decennier långa fängelsestraff. Processen i militärdomstolen och de oskäligt hårda straffen är ovärdiga en rättstat och ett land som utger sig för att uppfylla folkrättsliga åtaganden.

Rättegången är tyvärr bara ännu ett exempel på de systematiska kränkningarna av västsahariernas grundläggande fri- och rättigheter.

Internationella människorättsorganisationer som Amnesty och Human Rights Watch rapporterar år efter år om hur västsaharier diskrimineras, utsätts för summariska och politiserade rättegångar och bemöts med övervåld vid fredliga demonstrationer. Så gott som alla känner någon som fångslats, misshandlats eller torterats.

Trots rapporterna fortsätter Sverige och EU att upprätthålla kontroversiella handelsavtal som ger Marocko indirekt rätt att disponera över Västsaharas naturresurser. Det är oerhört allvarligt att Sverige och EU – den senare är mottagaren av Nobels fredspris – med öppna ögon byter mänskliga rättigheter mot ekonomisk vinning.

I december i fjol röstade svenska riksdagen för ett erkännande av Västsahara som självständig stat. Regeringen vidhåller dock sin position att inte erkänna Västsahara. Istället upplåter vi museum till utställningar om Västsahara med Marockos ambassadör som invigningstalare och bjuder in marockanska delegationer för mingel på slottet. När svenska kungligheter och ministrar dagar efter militärdomstolens dom välkomnade Marockos talman Karim Ghellab i Stockholm var det bland annat för att fira 250-årsjubileet av det första bilaterala avtalet mellan Sverige och Marocko.

Något mingel för att fira Västsaharas frihet lär det inte bli, varken på slottet eller i de fångelser där aktivister nu ska spendera återstoden av sina liv för att ha protesterat mot ockupationen.

Caroline Mitt-Holm och **Hanga Sántha,**

Sv. avd. av Internationella Juristkommissionen

Julia Finér, Emmaus Stockholm

Bild: Committee of Relatives of Saharawi political prisoners group Gdim Izik (CFPPS)

Månadens medlem: Caroline Szyber

”Skyddet för personen är för svagt”

När debatten om det så kallade näthatet blossade upp på nytt i början av året berättade hon om politikerkollegor som avstår från att skriva om integration och invandring för att de inte orkar med kommentarerna och hoten. Caroline Szyber, riksdagsledamot och tidigare ordförande i ICJ-S, tycker att skyddet för den personliga integriteten är för svagt. Dagens regelverk leder, menar hon, till självzensur.

Har du själv påverkats av hatet?

- Jag har själv drabbats, men jag skulle aldrig undvika ett ämne för att det föranleder vissa kommentarer. Men jag vet flera som gör det. Denna självzensur är väldigt farlig, säger Szyber, som menar att integritetsskyddet väger för lätt i lagstiftningsprocessen.

- Jag tycker lagstiftningen behöver ses över utifrån den tekniska utveckling som skett, idag är det svårt få någon fälld för förtal eller hot på nätet.

I slutet av februari - efter Uppdrag Gransknings uppmärksammade inslag om ärekränkningar av och hot mot kvinnliga journalister - medverkade Caroline Szyber tillsammans med Nils Funcke, journalist, Martin Brinnen, jurist vid Datainspektionen, Mårten Schultz, professor i civilrätt, Jerker Asplund, kammaråklagare, och Daniel Westman, forskare i rättsinformatik, i ICJ-S paneldebatt om det så kallade näthatet.

Daniel Westman menar att juridiken bara är en liten del av lösningen. Håller du med?

- Trots att jag är politiker tycker jag inte man ska ha en övertro på lagar, det krävs mycket mer än lagstiftning för att lösa problemet. Alla förslag är välkomna, vi behöver verkligen titta mer på trygghet på nätet. Och vi behöver en bredare diskussion om brottsligheten på nätet.

Hennes parti, Kristdemokraterna, förordar i likhet med bland andra Datainspektionen och Yttrandefrihetskommitténs ordförande Göran Lambertz en generell straffbestämmelse om integritetsintrång.

I kommitténs slutbetänkande, som presenterades i augusti i fjol, reserverade partikollegan Ingvar Svensson sig i frågan med motiveringen att Sverige inte uppfyller Europakonventionens krav:

Månadens medlem: Caroline Szyber

”Publicering av foton eller artiklar som angår en persons privatliv och som inte kan anses utgöra ett bidrag till en diskussion av allmänt intresse utgör en kränkning av personens rätt till skydd för privatlivet enligt artikel 8 i konventionen. Såvitt jag begriper finns inte ett effektivt rättsmedel mot sådana kränkningar.”

Är vi förpliktade att införa ett nytt tryckfrihetsbrott?

- Ja, när det gäller rätten till privatliv menar vi det. Det finns ju exempelvis rättsfall gällande påträngande fotografering. Men när det gäller näthat är det lite svårare.

Kommittén utredde inte frågan om hets mot transpersoner och funktionshindrade. Finns det något som talar emot en komplettering?

- De sade att de inte hann men ville att detta skulle in i annan utredning och jag hoppas det kommer utredas. Jag har själv lagt motion om det i riksdagen.

Under seminariet diskuterades också frågan om att låta fler förtalsärenden falla under allmänt åtal. Kammaråklagare Jerker Asplund reserverade sig mot alltför drastiska ändringar med hänvisning till att myndigheterna, och särskilt då Polisens IT-forensiker, skulle få svårt att hantera anmälningarna.

Ytrandefrihetskommittén föreslog att åtalsbegränsningen skulle mjukas upp genom att slopa kravet på särskilda skäl.

- Det kommer leda till att målsäganden inte alltid kommer vara tvungen att driva processen själv och kan leda till att fler får upprättelse genom rättsprocess, säger Caroline Szyber.

- Jag tycker det är ett intressant förslag. Det innebär inte att alla fall automatiskt ska falla under allmänt åtal men att det ska bli lättare än idag.

Finns det andra sätt att ge enskilda bättre möjligheter att värja sig?

- Flera intressanta tankar kom fram under seminariet, som förslaget om en nätombudsman. Jag tar med mig dessa till när jag träffar justitiedepartementet och det arbete som pågår där.

Text: Fredrik Svärd

Caroline Szyber är statsvetare och jurist. Hon lämnade tillvaron som praktiskt verksam jurist för att arbeta med rättsfrågor på riksdagskansliet. Idag är hon riksdagsman, ledamot i justitiekommittén och en synlig debattör i rättspolitiska frågor.

Född: 1981

Utbildning: Jur. kand., Pol. mag. i statsvetenskap

Riksdagsledamot sedan 2010

Rättspolitisk talesperson för Kristdemokraterna

Ledamot i justitiekommittén och suppleant i EU-nämnden och konstitutionsutskottet

Ordförande för Svensk-Taiwanesiska parlamentarikerförbundet, ledamot i ActionAids och Kics styrelser, tidigare styrelseledamot och ordförande i ICJ-S.

Caroline Szyber har tidigare arbetat på advokatbyrå, Röda korset och på näringsdepartementets rättsenhet.

Näthat - lagskärpning eller lagskräpning?

I slutet av februari anordnade ICJ-S ett seminarium om det så kallade näthatet. Panelen bestod av Mårten Schultz, Nils Funcke, Caroline Szyber, Jerker Asplund, Martin Brinnen och Daniel Westman. Samtalet leddes av Hanga Sántha.

På plats fanns också justitiekansler Anna Skarhed och riksdagsledamoten Maria Abrahamsson. Panelen gav tillsammans med en engagerad publik intressanta perspektiv på den juridiska problematiken kring näthat.

CSO-MÖTE

Den 21 februari 2013 samlades det civila samhället tillsammans med Utrikesdepartementet för en presentation och diskussion av det pågående och kommande arbetet för mänskliga rättigheter inom FN, EU och UD. ICJ-S var, tillsammans med ett antal andra civila organisationer och myndigheter, inbjuden till mötet.

Arbetet för mänskliga rättigheter inom FN

Under en fyra veckor lång period (till den 22 mars 2013), kommer FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet) att hålla sin 22:a session i Genève. Per Sjögren, chef för UD:s enhet för folkrätt, mänskliga rättigheter och traktaträtt (UD-FMR), belyste de aktuella diskussionspunkterna för det nu pågående mötet.

MR-rådet har inrättat en undersökningskommission för Syrien, en inrättning som UD och EU även skulle se positivt på vad avser Nordkorea. Bakgrunden till förslaget om införande av en sådan kommission även för Nordkorea uppgavs bl.a. vara förekomsten av arbetsläger för politiska fångar i landet, något som även uppmärksammats av högkommissarie för mänskliga rättigheter (OHCHR). Även situationen i länder som Burma och Palestina står på MR-rådets dagordning.

Det uppgavs att läget i Burma hade förbättrats, dock kvarstod vissa brister. Det har därför bl.a. avgivits ett mandat avseende tekniskt bistånd. Utvecklingen i Palestina är dessvärre inte lika positiv. Med anledning av detta förutspådde FN att anta samma antal Mellanöstern-resolutioner detta år som under det gångna, d.v.s. fem stycken. I syfte att upprätthålla respekten för mänskliga rättigheter har FN även utarbetat en *fact finding mission* som kartlägger bosättningsproblematiken.

Arbetet för mänskliga rättigheter inom EU

För närvarande pågår ett arbete inom UD med genomförande av den handlingsplan för främjandet av mänskliga rättigheter som EU utarbetade i juni 2012 (*EU Strategic Framework and Action Plan on Human Rights and Democracy*). Handlingsplanen, som tillsammans med ett ramverk är ett nytt inslag i EU:s arbete för mänskliga rättigheter, innefattar ett antal riktlinjer. Religionsfrihet, våld mot kvinnor, homo-, bisexuella och transpersoners (HBT) rättigheter och sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter (SRHR) var några av de frågor och rättigheter som framhävdes inom ramen för handlingsplanen. Det rapporterades även att det för närvarande pågår ett arbete inom EU med att se över övervakningsstrukturen för upprätthållandet av mänskliga rättigheter, vilket jämfört med Europarådet är av begränsad natur.

Arbetet för mänskliga rättigheter inom UD

Av det arbete kring mänskliga rättigheter inom UD märktes den kommande två dagar långa internationella konferens, Stockholm Internet Forum, vilken kommer att hållas i Stockholm från den 22 till den 23 maj 2013. Diskussionstemat för konferensen är yttrandefrihet på nätet vilket har samlat omkring 400 deltagare från ett åttiotal länder. I dagarna kommer UD även slutföra sin sjätte obligatoriska rapport till övervakningsorganet Committee Against Torture (CAT) vilken har till uppgift att övervaka efterlevnaden av konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning. Rapporten kommer att kretsa kring besvarandet av 39 frågor ställda av kommittén om bl.a. svensk lagstiftning och handlingsplaner.

”MAROCKO HAR FÖR MÅNGA VÄNNER”

Den 27 februari medverkade ICJ-S:s rättegångsobservatör Parisa Maleki tillsammans med Elisabeth Löfgren från svenska Amnestys vid ett seminarium anordnat av Emmaus Stockholm och ICJ-S med anledning av domen mot de västsahariska aktivisterna i en militärdomstol i Marocko.

Löfgren pekade på att EU är splittrat vad gäller Västsahara-frågan och att det är svårt att sätta press på Marocko men att det är viktigt att Sverige ställer krav.

- Marocko har starka vänner i Frankrike och Spanien. Det är positivt att riksdagen röstade för att erkänna Västsahara men det räcker inte för att få EU att agera”, menade Löfgren.

Veckan efter domarna mot västsaharierna besökte en marockansk delegation Stockholm. Biståndsministern ska ha tagit upp Västsaharafrågan, men Sverige har inte gjort något officiellt uttalande.

Löfgren och Maleki

ICJ-S Parisa Maleki var på plats för att berätta om sina iakttagelser. På frågan om vad hon skulle göra om hon var EU-kommissionär svarade hon:

- Som EU-kommissionär skulle jag gå på de ekonomiska avtalen.

Efter seminariet visades en dokumentärfilm om protestlägret Gdeim Izik. ICJ-S har under februari och mars debatterat Västsaharafrågan i Frivärld och OmVärlden.

Fredrik Wersäll:

”Brottmål är inte slagsmål i logen längre”

Nämndemannainstitutet dyker ofta upp som ett omdiskuterat tema i den juridiska debatten. Mot bakgrund av den senaste tidens rapportering om nämndemän och jäv, bland annat mot bakgrund av turerna med den s k Södertäljerättegången, anordnade ICJ-S ett seminarium den 25 februari.

I panelen vid seminariet medverkade **Fredrik Wersäll**, Svea hovrätts president, **Inger Söderholm**, lagman och särskild utredare åt regeringen med uppdrag att se över nämndemannasystemet, **Leif Magnusson**, ordförande Svea hovrätts nämndemannaförening och ICJ-S:s tidigare ordförande **Lennart Groll** och **Claes Sandgren**. Samtalet leddes av **Julia DeMarinis-Giddings**, styrelseledamot i ICJ-S.

Inledningsvis påpekades att brottmål idag är mer komplicerade, något som även påverkar nämndemannens uppdrag. Både Söderholm och Wersäll betonade att samma jävregler ska gälla för nämndemän som för juristdomare, att frågan därigenom är relativt okomplicerad.

Wersäll menade att problemet har varit att frågan om jäv och nämndemän inte tagits på tillräckligt stort allvar, att kommunfullmäktige och landstingsfullmäktige inte har blivit tillräckligt informerade och missat jävsperspektivet när de utsett nämndemän.

Även Magnusson medgav att mer information vore bra, men ansåg dock att jäviga nämndemän inte är ett problem i någon större utsträckning. Sandgren menade att samma jävregler gäller för nämndemän som för domare, men att det som är komplicerat är frågan om hur bedömningen görs, om det är möjligt att mäta nämndemän med samma mått.

Samtalet utmynnade i en diskussion om nämndemannainstitutet som helhet, där Groll betonade problematiken med att nämndemän utses politiskt. Söderholm framhöll dock här att om strävan är att ha samhälleligt intresserade nämndemän kommer de att vara engagerade även utanför rättsalen, både i politiska sammanhang och i olika nämnder, vare sig de tillsätts politiskt eller inte.

Ett alternativt system med möjlighet till flexibla sammansättningsregler av rätten diskuterades, ett expertsystem där rättens ledamöter skulle kunna väljas utifrån specialistkunskaper. Wersäll menade att detta skulle kunna ha en poäng då brottmål idag är mer komplicerade än när nämndemannasystemet inrättades. Både Söderholm och Wersäll ställde sig positiva till TV-sända rättegångar för att öka allmänhetens möjlighet till insyn, en synpunkt som lämnades oemotsagd.

KOMMANDE AKTIVITETER

Seminarium om mobbning

Arbetsgruppen för barns rättigheter anordnar under våren en seminariereserie, nästa seminarium har tema mobbning och skolans ansvar.

24 april kl 18.00
Stora Nygatan 26

Varmt välkomna!

Seminarium om REVA

Den 26 mars anordnar ICJ-S ett seminarium om projektet REVA, rättsäkert och effektivt verkställighetsarbete.

Mer detaljerad information om ICJ-S aktiviteter utkommer inom kort!

MEDLEMSAVGIFT

Vi vill påminna alla medlemmar om att betala årsavgiften. 300 kr för ordinarie och 150 kr för studenter. Du kan antingen betala via PayPal genom vår hemsida eller överföra pengar till följande bankkonto:

PlusGiro: 504523-2

Ange namn, adress och e-mailadress när du betalar!

VILL DU ENGAGERA DIG I VÅRT PROJEKT MR-KRITIK MOT SVERIGE?

Under våren 2013 ska vi utveckla och satsa på detta projekt och vi ser gärna att alla intresserade deltar. För att sparka igång arbetet ska vi ha ett planeringsmöte **måndagen den 25 mars 2013 kl. 18.30** i våra lokaler på Stora Nygatan 26. Vi bjuder på fika och diskuterar hur vi på bästa sätt kan utforma arbetet inom projektet och vilka särskilda frågeställningar vi ska satsa på.
Välkommen!

Julia DeMarinis Giddings
Styrelseledamot och projektansvarig för MR-kritik mot Sverige

KONTAKT

KANSLIET
Stora Nygatan 26,
111 29 Stockholm
secretariat@icj-sweden.org
TWITTER
[#ICJSweden](https://twitter.com/ICJSweden)
FACEBOOK
facebook.com/ICJSverige
www.icj-sweden.org